

Nr 15.

Av herr **Roos m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser rörande reglering av den inhemska prisbildningen (prisregleringslag).

Den i Kungl. Maj:ts proposition nr 58 föreslagna prisregleringslagen avser möjliggörandet av en fortlöpande kontroll över den allmänna prisutvecklingen. Genom ifrågavarande lagförslag skulle möjligheter beredas att beträffande handeln med förnödenheter, vilkas priser vore av avsevärd betydelse för den allmänna prisutvecklingen, träffa bindande prisöverenskommelser. Dessutom skulle Kungl. Maj:t genom lagförslaget erhålla befogenhet att för viss förnödenhet fastställa visst pris att gälla som normalpris vid frivillig försäljning. I propositionen ha ej lämnats några absoluta direktiv för prissättningen. Att döma av föredragande statsrådets yttrande (sid. 36 i prop.) skulle prissättningen i princip ställas i relation till återanskaffningskostnaden. Man torde få förutsätta, att den av finansministern sålunda förordade prissättningsmetoden, reproduktionsprincipen, blir den normerande såväl vid frivillig prisöverenskommelse som vid fastställande av normalpris. Skulle avvikelser mot denna princip ske vid prissättningen, kommer detta att medföra allvarliga rubbningar för näringslivet. I undantagsfall kan dock, såsom finansministern i propositionen påpekar, en viss avvikelse från reproduktionsprincipen vara ofrånkomlig, då allmänna prispolitiska skäl föreligga. Självfallet böra i sådana fall åtgärder från det allmännas sida vidtagas för att förebygga och ersätta de skador i ekonomiskt avseende, som genom den lägre prissättningen skulle drabba vederbörande näringsidkare.

För ernåendet av bindande prisöverenskommelser skulle enligt propositionen möjligheter beredas att organisera marknaden så att rätten till handel med viss förnödenhet inskränkes till medlem av viss sammanslutning. Likaledes skulle rätt för Kungl. Maj:t inrymmas att begränsa rätten till handel med viss förnödenhet till den, som före viss dag drivit sådan handel. Denna tvångskartellering och nyetableringsspärr, som genom stadgandet i § 2, punkt 1, i lagförslaget sålunda föreslås, måste från näringslivets sida framkalla starka betänkligheter. Vi hålla för sannolikt, att under krisperioder sådana omkastningar komma att inträda på näringslivets område, att det är ett stort samhällsintresse att största möjliga frihet och rörlighet fortfarande blir rådande inom näringslivet. Sysselsättningsgraden inom dess olika grenar kommer säkert att växla på ett sätt, som ibland gör det önskvärt, att nyetableringar uppstå inom en näringsgren, där stark omsättningsökning föreligger, och å andra sidan gör det nödvändigt, att inskränkningar företagas inom områden, där avsättningen starkt begränsas.

Enligt vår mening bör, i synnerhet under en period av varuknapphet, från det allmännas sida allt åtgöras för att uppmuntra nyskapandet och förbilligandet av för folkförsörjningen viktiga förnödenheter. Det är fara värt, att det enskilda initiativet till nyskapande i och med förefintligheten av bestämmelsen i § 2, punkt 1, ansenligt skulle försvagas, samt att nämnda bestämmelser komma att försvåra möjligheten att anskaffa riskvilligt kapital för nyinvesteringar.

Enligt vår mening är det ej tillrådligt att utan tungt vägande skäl göra intrång i näringsfriheten på det sätt, som i förslagets § 2, punkt 1, anges. Vi äro av den uppfattningen att erforderliga prisregleringar kunna åstadkommas på andra vägar. Enbart förefintligheten av den i § 2, punkt 3, givna rätten för Kungl. Maj:t att fastställa normalpris för viss förnödenhet utgör jämte maximiprislagen ett verksamt medel för att på frivillighetens väg nå överenskommelse om prissättningen. Därest en såsom huvudman lämplig sammanslutning saknas för träffande av sådan överenskommelse, torde det icke bereda alltför stora svårigheter att på frivillighetens väg ordna en lämplig sådan sammanslutning. Skulle på enstaka områden ett behov av tvångsingripande för att åstadkomma en ur allmänna synpunkter erforderlig organisation uppkomma, finnes alltid möjligheten, att förslag om lagstiftning för det särskilda fallet förelägges riksdagen.

Då enligt vår mening den vidsträckta befogenhet, som stadgas i § 2, punkt 1, ej är nödvändig för att nå den tänkta effekten av prisregleringslagen, hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av den i Kungl. Maj:ts proposition nr 58 föreslagna prisregleringslagen måtte för sin del besluta att punkten 1) i 2 § utgår.

Stockholm den 4 november 1939.

Axel Roos.

Sam. Larsson.

N. Gärde.